

РЕЦЕНЗИЯ

От

доц. д-р Цветан Стоянов

За Надежда Пламенова Николова – докторант

Към Катедра „КЕРАМИКА“, Факултет за Приложни изкуства, Национална
художествена академия

Относно: Дисертация за присъждане на образователна степен „ДОКТОР“

На тема

„ФЕНОМЕНЪТ НА ПРЕСЛАВСКАТА КЕРАМИКА“

Шифър на професионалното направление: 8.2./Изобразително изкуство/

Код на научната специалност“ 05.08.04 /Изкуствознание и изобразителни
изкуства/

С научен ръководител проф. Ивана Енева

Дисертацията се състои от Увод, четири глави, заключение, библиография. Текстът е 237 страници. В библиографията, която е разположена на 14 страници, са включени 206 заглавия на книги и научни изследвания, между които научни сборници, периодични издания. Използвани се текстове на английски, български, френски, немски и руски език.

Докторантката представя и Приложение към дисертационния труд, в което е подредила 90 илюстрации, свързани основно с Втора и Трета глава.

През IX-X век Българската държава е една от трите най-големи държави в Европа. Тя се стреми по всякакъв начин да се съизмерва политически и в културното си развитие с

Византийската империя. В Преслав този културен възход и културен обмен намира приложение в монументалните строежи. Не случайно този период остава в историята като „златен век“ на българската култура. Затова интересите на докторантката са насочени към постиженията в българската керамика от този период.

Обект на докторантския труд е „Мястото и значението на рисуваната керамика, която е част от културния контекст на периода, видовото ѝ разнообразие, художествените и технико-технологичните ѝ качества.“ /стр. 1/.

В първа глава се прави исторически и културен преглед на периода IX-X век на България. Повече от 100 години са изминали от времето на първите разкопки в Преслав. До днес са открити множество артефакти. Затова автора на доктората избира като задача на своето изследване да „представи обобщен и систематичен поглед върху значимите керамични центрове“, да търси връзка с други места, където се развива керамиката, за които се предполага, че са имали влияние. По този начин Надежда Николова „разширява обхвата на културния контекст“ в изследването. Така поставена задачата е доста амбициозна и задължително изисква от докторантката да обхване в максимална степен проблематиката. В този нейн порив много добре се вписва фактът, че тя е завършила керамика като бакалавър и магистър. Има възможност да приложи своите специфични знания и компетентности. При всички случаи да обхванеш такъв обем от артефакти, които трябва да анализираш, е много полезно за младия специалист и изследовател.

Надежда, освен да представи всички аспекти на рисуваната керамика, дава и нова посока за осмисляне на сложния технико-технологичен процес, който средновековният керамик е овладял до съвършенство. В изследването Надежда Николова се опира на доказани научни методи - тя използва времеви, картографски, типографски, сравнителен, статистически, социологичен, графичен и описателен. Докторантката се уповава на постиженията на учени от различни държави като Ф. Успенски, К. Шкорпил, В. Златарски, Й. Щиговски, Т. Райс, А. Грабар, Б. Филов, Н. Мавродинов, В. Мавродинова, Ив. Акрабова-Жендова, Ст. Дончева-Дечевска, Н. Овчаров, П. Георгиев.

Като специалист керамик Надежда Николова обръща внимание на технологичната страна при изготвянето на керамичните детайли и предмети. Анализира материалната база, местонахождението на керамичните ателиета и образованността на керамичите от изследвания период. Същевременно докторантката търси „съществуването на паралелни връзки“ между керамичните ателиета в Константинопол и Преслав. В този процес тя стига до извода, че българските керамичници се изразяват по-свободно и доразвиват християнската образна догматика.

Втора глава има за тема архитектурната рисуваната керамика от Преслав. /57 – 134 с./ Докторантката започва разглеждането на тази тема с уточняването на понятия и обща

